

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Ingezonden brief

Anoniem

Citation

Ingezonden brief. (2003). Ingezonden brief. *Bestuurskundige Berichten*, 18(4), 4. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3211099>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3211099>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Bestuurskundige Berichten
Postbus 9555
2300 RB Leiden

Leiden, Augustus 2003

Beste redactie BB,

Het valt me op dat er weinig schriftelijke reacties aangaande in de BB gepubliceerde stukken en aanverwante onderwerpen binnenkomen. Derhalve hoop ik, met in het achterhoofd het spreekwoord 'als er één schaap over de dam is volgen er meer', middels deze brief het goede voorbeeld te geven.

Waar ik me zeer aan stoort, en wat tevens de reden is voor dit schrijven, is het in mijn optiek danig ontbreken van de academische mentaliteit bij de hedendaagse studenten en mijn enigszins teleurstellende ervaringen met sommige aspecten van de universiteit. Ik moet bekennen dat ik vooraf aan mijn academische carrière een zeer geromantiseerd beeld had van studeren, een beeld waaraan de realiteit zich helaas niet wil conformeren. Ik verwachtte als naïeve scholier terecht te komen in een wereld waar academici in dienst van de wetenschap in stoffige bibliotheken tot diep in de nacht zaten te zwoegen op materie die velen al snel het hoofd deed verliezen. Ik verwachtte verstrooide professoren aan te treffen in collegezalen met louter een bord met krijtjes en houten banken waar boodschappen van studenten uit lang vervlogen tijden in uren gekerfd. En bovenal verwachtte ik studenten die hongerig na zes jaar school zich vol overgave en niet meer beperkt door tijd en ruimte zouden storten op interessante theses en studieverenigingsblaadjes, welke ze zouden bekritisieren vanwege het academisch onbenul van de redactie. Helaas, ik kreeg al spoedig in de gaten dat ik mij de realiteit verkeerd had voorgesteld en mijn romantische beeld drastisch moest bijstellen. Overigens ging laatst mijn hart nog wel even wat sneller kloppen bij de aanblik van het 'zweetkamertje' in het academiegebouw aan het Rapenburg toen een huisgenoot afstudeerde en op de muur zijn handtekening mocht zetten. Dat kamertje, wat een prachtig symbool voor eeuwenlange academische traditie!

Ik begrijp wel dat de universiteit meegaat met zijn tijd en niet kan ontkomen, aan door de tijdsgeest ingegeven, vernieuwing die onvermijdelijk samengaat met een verandering in het academisch denken en doen. Wat ik echter niet wens te aanvaarden is dat het merendeel van de studenten enkel lijkt te studeren om een hoop lol te hebben in het studentenleven en een diploma te halen, om vervolgens een goedbetaalde baan te gaan zoeken. Draait een academische opleiding dan niet om zelfontplooiing, discussiëren en boeken lezen die je niet hoeft te lezen voor een tentamen, maar puur om wat kennis en inzichten op te doen? En om de link te leggen naar de BB: wordt dat blaadje dan niet gemaakt om gelezen te worden? Worden de artikelen niet geschreven om op te reageren enkel en alleen omdat je het niet eens bent met wat er in het blad staat en je mening graag wil ventileren? Ik kan talloze mogelijke redenen noemen waarom de mentaliteit van studenten zo veranderd is. Vanwege het feit dat veel geld verdienen en carrière maken tegenwoordig meer gewaardeerd lijkt te worden dan in dienst van de wetenschap onderzoek te verrichten bijvoorbeeld. Of omdat mensen zich door toenemend individualisme niet meer willen rekenen tot een groep van academici en de universiteit meer als opleidingsinstituut zien dan als eeuwenoud bolwerk van mensen die graag met elkaar ideeën uitwisselen om van elkaar te leren en idealen te verwezenlijken.

Waar ik voor pleit is een herleving van de academische mentaliteit die wat mij betreft vooral gestalte moet krijgen door meer betrokkenheid en activiteit van studenten. Het is toch te gek voor woorden dat sommige artikelen in de BB van twijfelachtig niveau zijn of zeer controversieel, maar dat er van de honderden bestuurskundestudenten die het blaadje onder ogen krijgen er niemand reageert met een ingezonden brief of artikel, zelfs niet na aanhoudend aandringen van de redactie!

Het gezegde 'vroeger was alles beter' is reeds lang geleden tot een clichématige uitspraak geworden en ironisch genoeg beklagde Socrates zich reeds over de mentaliteit van de jeugd. Maar misschien waren sommige dingen vroeger toch echt beter en ik hoop dan ook dat de student als *homo academicus* weer wat ouderwetse betrokkenheid gaat tonen. Met een brief reageren op een artikel in het verenigingsblaadje lijkt me een goed begin.

Anoniem
De naam van de schrijver is bij de redactie bekend

Vernieuwing van de Overheid

Herkomst en begripsbepaling

Het Nederlandse kabinet is na de formatie een ministerspost rijker, namelijk een minister van Bestuurlijke vernieuwing, in de persoon van Thom de Graaf. Vernieuwing is echter al jaren een issue bij de overheid. Onder het credo 'stilstand is achteruitgang' worden er bij de overheid constant vernieuwingsimpulsen gestart. Vernieuwing is op zich zelf goed, want het impliceert een verandering van een gedateerde en inefficiënte manier van werken. Hoewel vernieuwing mooi klinkt uit de monden van politici is het niet altijd duidelijk wat er mee bedoeld wordt. Vernieuwing is een containerbegrip dat te pas en te onpas gebruikt wordt. In dit artikel wil ik ten eerste proberen te beschrijven waar het begrip vernieuwing vandaan komt. Daarnaast probeer ik aan te geven welke soorten vernieuwing er zijn en wat deze precies inhouden. Ik zal drie soorten vernieuwing behandelen, namelijk bestuurlijke, staatsrechtelijke en politieke vernieuwing. Voor ik dat doe, begin ik echter met een korte beschrijving van de gebeurtenissen die geleid hebben tot een minister van Bestuurlijke Vernieuwing.

Herkomst Vernieuwingsdrang

Sinds de waargenomen crisis in de verzorgingsstaat, in de periode eind jaren '70 tot begin jaren '80, worden er hervormingen gestart om de overheid te veranderen. Het terugbrengen van de grootte van de overheid, verzelfstandiging en financiële hervormingen (bezuinigen) zodat de overheid een efficiency winst kan maken. Deze hervormingen in Nederland zijn ook wel bekend geworden als de 'Grote Operaties' onder het kabinet Lubbers I (Rosenthal, 1996:28). Deze periode van bestuurlijke hervorming was voornamelijk gericht op het verbeteren van overheidsprestaties door middel van deregulering, privatisering en decentralisatie.

Het begrip bestuurlijke vernieuwing kwam op de bestuurlijke agenda in de jaren '90 (Rosenthal, 1996:40-41). Volgens Nelissen & Dragt lagen er vijf maatschappelijke ontwikkelingen ten grondslag van de roep om bestuurlijke vernieuwing (Nelissen, 1996:20). Ten eerste de eerder genoemde 'crisis in de verzorgingsstaat'. Te veel burgers werden afhankelijk van het sociale systeem, waardoor het systeem niet langer betaalbaar was voor

"Door middel van bestuurlijke vernieuwing moet de overheid het vertrouwen terugwinnen"

de Nederlandse overheid. Een tweede ontwikkeling was het 'verlies van vertrouwen van de burger in de overheid'. Door middel van beter presteren door bestuurlijke vernieuwing moet de overheid het vertrouwen terugwinnen. Ten derde was er het 'ongenoegen over het politiek-bestuurlijk bestel'. De burger is vervreemd van de politiek en bestuurlijke vernieuwing moet de relatie tussen overheid en burger verbeteren. Als vierde noemen Nelissen & Dragt de tendens van 'democratisering van de samenleving'. De traditionele gezagsverhoudingen verdwijnen doordat democratie als waarde een steeds centralere rol gaat spelen in de samenleving. Door middel van

bestuurlijke vernieuwing moet de overheid zich aanpassen aan deze ontwikkeling. Als laatste ontwikkeling noemen Nelissen & Dragt de 'opkomst van de calculerende burger'. De individualisering van de Nederlandse samenleving bevordert het calculerende gedrag van de burger. Burgers gaan steeds meer denken vanuit eigen belang en steeds minder vanuit het collectieve belang. De overheid dient met haar beleidsvoering uit te gaan van een burger die steeds meer vanuit het eigen belang denkt.

Vanuit de politiek worden verschillende commissies gestart om mogelijkheden voor vernieuwing te onderzoeken die deze ontwikkelingen het hoofd zouden kunnen bieden. Enkele bekende zijn de commissie-Wiegel (departementale herindeling), de commissie-Franssen (decentralisatie), de commissie-De Koning (kiesstelsel) en de commissie-Van Thijn (burgemeester). Recentere commissies zijn de commissie-Elzinga, die de mogelijkheden voor dualisme in het lokaal bestuur en de gekozen burgemeester hebben onderzocht; en de commissie-Wallage, die met het rapport 'In dienst van de democratie' de mogelijkheden van ICT voor overheidscommunicatie in kaart heeft proberen te brengen. In het kabinet Balkenende II is er zelfs een minister voor Bestuurlijke vernieuwing aangesteld. Bestuurlijke vernieuwing staat dus hoog op de politieke agenda, maar het blijft een kreet die door politici en bestuurders verschillend geïnterpreteerd wordt. Ik zal hieronder proberen om bestuurlijke vernieuwing te definiëren.

Definitie Vernieuwing

Er zijn drie soorten vernieuwing die ik hieronder zal proberen te definiëren: bestuurlijke; staatsrechtelijke; en politieke vernieuwing.

Het definiëren van bestuurlijke vernieuwing is niet makkelijk, want iedereen ziet vernieuwing vanuit zijn eigen referentiekader. Ik zal beginnen met het taalkundig definiëren en zal van daaruit het begrip proberen nader te specificeren. Bestuurlijke vernieuwing bestaat uit twee